

Stilling, og at kun de af dens Medlemmer, der kaldes til at være Medhjælpere for Præsten, træde frem; jeg troer, at Menighedens Selvvirksomhed, hvor en saadan kan komme til stede, har en overordentlig stor Betydning, stifter overordentlig megen Gavn og Velsignelse. Naar jeg saaledes betragter Sagen i og for sig selv og uden Hensyn til Kirkeforfatningen, troer jeg altsaa, at Menighedsraad, som de her foreslaage, hvis de virkelig komme til at trives og blomstre, vilde stifte stor Nytte. Man siger: Ja, men Menighederne kjætte ikke om dem! Men, dersom Menighederne ikke kjætte om dem, saa gjør Loven ingen Skade, saa bliver den kun et dødt Bogstav, saa viser den, at Menighedernes Tilstand er en saadan, at man, naaget Grundloven har sagt, at der skal indføres en Kirkeforfatning, ikke engang kan faae det første Grundlag, den første Forberedelse dertil; — gaaer det derimod, saaledes som Loven jo har tænkt sig, fremad med Menighedsraadene, da troer jeg, som jeg allerede har udtalt, at de vilde blive til stor Velsignelse; Loven er saaledes fra Regjeringens Side en Appel til Livet og til Virkeligheden. Meningerne ere jo forskjellige; der er nogle, som sige, at Menighederne aldeles ere blottede for christeligt Liv, at der kun er nogle ganske Enkelte, hos hvem et aandeligt Liv er vaakt, men at Menighederne i det Hele i den Grad ere døde, at der ikke kan tænkes paa at faae Menighedsraad oprettede, medens der derimod er Andre, der opfatte det christelige Liv i et videre Omfang, der ikke binde det til en bestemt, til en vis Tid givne Opfattelsesmaade, men som tillige søge det i det hele Sindelag og Hjertelag, i den Kraft, som Christendommen udøver herpaa, og som derfor sige, at det er en Misforstaaelse af Menighederne, naar man troer, at der ikke i dem skal findes et rigt christeligt Liv, der meget vel kunde bære saadanne Menighedsraad. Disse Meninger staae overfor hinanden; Loven afgjør ikke, hvem der i den Henseende har Ret, men den aadner kun Afgang til en Appel til Virkeligheden, til Livet; bliver den vedtagen, da er det Livet, der kommer til at afgjøre, hvilken af disse Meninger der er den rigtige. Man har paaberaabt sig de Menighedsraad, der ere dannede i Hensyn til Ministeriets Circulaire

af 1856; jeg skal ikke misforstaae Betydningen af dette Circulaire, men jeg troer dog, at hvis man vil gjenntemaae dette Circulaire og dernæst det foreliggende Lovforslag, vil man finde, at Grundlaget for Circulairets Menighedsraad er ikke lidet forskjelligt fra Grundlaget for Lovens Menighedsraad. Jeg tør dertil sige, at det er ganske naturligt, om ikke Circulairets Menighedsraad udfolde saa stor Kraft, som man maaskee kunde have ventet; thi alt Liv trænger til andre Former for sin Virksomhed. Administrationen vil det være vanskeligt, at give saadanne andre Former og et saadant Stof for Menighedsraadenes Virksomhed, at denne derigennem kan udfolde, og man er derfor ikke berettiget til fra Virkningerne af et Circulaire, der giver Bestemmelser i Løse Omrids, at slutte til Virkningerne af en Lov, som giver Menighedsraadene en fast, bestemt Skikkelse, og tillige giver dem en bestemt Indflydelse paa visse bestemte Sager. — I Menighedsraadene seer jeg altsaa en Begyndelse til Indførelsen af Grundlovens Bud og tillige en Begyndelse til at høre Menighederne til Selvvirksomhed, en Begyndelse til en Ordning, ifølge hvilken den geistlige Stand, Præstestabet, ikke alene skal være Bærere af de kirkelige Anliggender. Den sidste ærede Tale var dog ikke rigtig liberal, da han omtalte, hvorledes Kirken skal komme til at høre sig; han sagde nemlig: Vi skulle ikke alene høre Bispen, vi skulle ikke alene høre Provsterne, nei, vi skulle høre alle Præster, men han glemte, at det derved ikke bliver muligt for Menighederne at komme til at høre sig. (Haf s. Jo, her i Salen!) Den ærede Rigsdagsmand mener, at Menighederne skulle høre sig her i Salen, men jeg troer dog egentlig ikke, at man kan sige, at Rigsdagen skal være Menighedernes Repræsentation; var det Tilfældet, maatte Rigsdagen stille sig paa en ganske anden Maade; Rigsdagen er ogsaa Sædernes Repræsentation, og den er Catholikernes og de Reformerte's Repræsentation. Jeg vil ganske ærligt tilstaae, at saameget jeg end nyder en varm, christelig Tølelse ogsaa hos Medlemmerne af denne Forsamling, saameget vilde jeg dog beklage, om de ved Behandlingen af de Spørgsmaal, som her komme frem, vilde føle sig som Repræsentanter for de lutherste